

NIEUWSBRIEF 95. Vogelnieuws Leeuwarder Courant.

Door Jan de Jong

Binnen gekomen nieuws van 1 september t/m 30 september 2025.

Vogel en natuurnieuws.

Appelvink 03-09. Bij Heechterp te Leeuwarden 7 aanwezig (Jeroen Breidenbach).

Baardman 07-09. 4 baardmannetjes in het Swin te Elahuizen (Ita Spoelman, Berltsum/Berlikum).

10-09. Groepje van 8 in Lauwersmeer bij De Pomp (Dick Dooyewaard).

Beflijster 22-09. Te Laaksum 1 mannetje aanwezig (Hessel van der Iest). **23-09.** Zes overvliegend bij de Noorsvaarder op Terschelling (Maarten de H.). Te Laaxum 2 en 3 overvliegend (Hessel van der Iest).

Foto © Gerwin van de Maat (uit archief) *

De beflijsters komen samen met kramsvogels, koperwieken, zanglijsters en veel merels uit de noordelijke streken eind september tot diep in oktober weer langs. Let een op de soort in U tuin.

Bladkoning 19-09. Bij het Gorzenpaadje te Oosterend op Terschelling 1 gezien (Arie Ouwerkerk). **22-09.** Op Vlieland bij de Nieuwe eendenkooi 1 gezien (Hans Groot). **23-09.** 1 bij Oost-Vlieland op Vlieland (Leo Stegeman).

Boerenzwaluw 01-09. Hier zijn de boerenzwaluwen nog niet vertrokken bij ons in Hommerts, integendeel: er zijn nog (minstens) 4 nesten met jongen momenteel (André Zonderland). In onze stal in Jelsum zitten nog een paar nestjes boerenzwaluwen. Ik weet niet hoe oud ze zijn, maar ze vliegen nog niet (Marie-Christien van Deursen). **04-09.** Groep van 200 voedsel zoekend bij De Putten te Eastermar (Wiebe Sjoerd van der Veen). **05-09.** Vandaag de laatste boerenzwaluwen uit de stal zijn vertrokken in Delfstrahuizen (Nelleke Roos). Afgelopen week zijn bij ons in Terwispel de laatste boerenzwaluwen uit gevlogen (Bert Berga, Terwispel). Vandaag zijn er nog steeds zwaluwen te zien, het zijn boerenzwaluwen ze scheren met grote snelheid om de flat bij ons in Heerenveen heen. (Nico Vink, Heerenveen). **07-09.** 2500 op slaapplaats bij Lange Duinen op Ameland (Rob Brinkhof). **08-09.** De meeste boerenzwaluwen zijn bij mij in Terwispel weg van de laatste nestjes. Er zijn er ongeveer nog 20 jonge vogels die hier omzwerven (Joan de Mars, Terwispel). Nog een nest met jongen die gevoerd worden in de paardenstal bij ons in De Knipe (Anneke Durkstra). **10-09.** De eerste boerenzwaluw is vandaag in Oudtshoorn in Zuid-Afrika gezien. De boerenzwaluwen zijn hier dus nu al aangekomen, meestal is dat rondom 15 september. Deze zijn nu zeker 10 a 15 dagen vroeger. Oudtshoorn is 'n dorpje in Klein Karoo. (Gerrie van Rensburg, George in Zuid-Afrika). **10-09.** Het is alweer een week geleden dat de laatste boerenzwaluwen vertrokken uit de schuur bij ons in Appelscha, deze waren van het tweede broedsel. De anderen waren 16 augustus al weg en kwamen

ook voor de nacht niet terug op het nest. In totaal zijn er 43 boerenzwaluwen uitgevlogen, 2 uit het nest gevallen en doodgegaan, een heel redelijk boerenzwaluw jaar (Adrienne Jonker, Appelscha).

12-09. Vanmiddag bij Zwarte Haan nog veel boerenzwaluwen actief. Ze zitten soms in groepjes op het talud bij de zeedijk (Rinse Kuiken, Sint Anna Parochie). **14-09.** Groep van 320 buitendijks in de Bildtpollen (Ben Koks). **18-09.** Deze week zijn de laatste boerenzwaluwen inclusief de 3 laat geboren jongen vertrokken uit de stal in Hollum, Ameland (Jeroen Lap). Vanmorgen even de boerenzwaluw nestjes in onze schuur te Kollumerpomp geteld. Ik tel 20 nesten. Deze zullen niet allemaal gebruikt zijn, afgelopen zomer. Ik schat 15 gebruikte nesten, met 2 broedsels per nest. En 4 uitgevlogen jongen per nest. Ik kom dan op 120 uitgevlogen jongen, dit jaar. Meer dan vorig jaar: 96 stuks, maar minder dan 2023: 150 stuks. Afgelopen nacht zaten er minstens 30 boerenzwaluwen in onze schuur, op beter weer te wachten om te vertrekken naar Afrika (Menne Osinga, Kollumerpomp). **20-09.** De laatste boerenzwaluwen zijn vandaag vertrokken bij ons in Warga (Aafke Kooistra, Warga). In het schapenhok in Akkrum hebben dit jaar 2 paartjes boerenzwaluw gebroed: 2 x 2 nestjes uitgebroed en succesvol uitgevlogen met 4 jongen per keer. In de schuur van mijn boerderij kwamen de zwaluwen ook weer terug. Nu was het zo dat een ijverig winterkoninkje het zwaluwennest van vorig jaar uitgekozen had om er een nestje van te maken door er met mos een dak op te maken met een mooi rond gat als ingang. De zwaluwen vorderden het nest echter direct terug en verwijderden al het mos. Al rap werd er weer gebroed in dit nest en zijn er later 5 jonge zwaluwen in groot geworden. Een tweede legsel volgde en nu werden er 4 jongen groot. In de eerste twee weken van september was het hier nog één grote drukte met foeragerende zwaluwen. Soms zaten ze met z'n allen op het schapengaas van het hek langs mijn oprijpad. Dit was een prachtig gezicht: zo'n 30 stuks op een rij! Vandaag zijn ze allemaal vertrokken (Hyltsje Hilverda, Akkrum) **21-09.** Vandaag vloog nog een nest met 3 jongen uit in de kalverstal te Tjalleberd (Piet de Boer). Vandaag de laatste boerenzwaluw vertrokken uit de stal in Terband (Henk en Trienke Tjepkema). **22-09.** Vandaag heeft de laatste boerenzwaluw onze schuur in Katlijk verlaten. Wij hadden een niet al te best broedseizoen, er keerden 5 paartjes terug in onze schuren. Deze paartjes hebben allemaal een eerste legsel grootgebracht, meestal slechts 3 of 4 jongen per legsel. Drie van deze paartjes begonnen aan een tweede legsel, het legsel van een van deze paartjes ging verloren door predatie. In totaal zijn er 24 jonge boerenzwaluwen uitgevlogen, wij hebben er wel eens meer gehad (Hendrik en Atsje de Vries uit Katlijk). **23-09.** Wij hebben dit jaar in Drachtstercompagnie in onze schuur/garage 3 nesten van boerenzwaluwen gehad. Ieder nest had 2 succesvolle broedsels. Nadat de bulk vertrokken was hebben er nog 3 een week of twee in onze schuur overnacht. Deze 3 zijn vandaag vertrokken (Jaap en Marjolein de Graaf, Drachtstercompagnie).

Foto © Jan H. Venema (archief).

Tot laat in september waren er diverse plaatsen nog jongen boerenzwaluwen in schuren en stallen aanwezig.

24-09. De meeste boerenzwaluwen zijn in week 37 (8 tot 14 september) vertrokken uit de boerderij bij ons in Molkwerum, maar er waren nog veel jongen met hun ouders. Zondag 21 september waren er nog 10 jongen, maandag 22 september nog maar 1. De laatste vertrok op 23 september. Er waren 28 nesten in de schuur dit jaar bij de eerste leg en 20 bij de 2e. 1 nest in de paardenschuur en 1 in de wagenberging. (Mineke Bekkema-van der Berg, Noardermar Molkwar). **26-09.** De laatste zwaluwen zijn vandaag uit de stal vertrokken bij ons in Hommerts. Op 16 september waren de laatste jongen uit het nest gevlogen (Andre Zonderland). **27-09.** Er zitten hier bij ons in Joure nog 2 boerenzwaluwen, een in het Bûthus en 1 in de garage. (Artina Oppenhuizen en Karel Gildemacher).

Bonte kraai 04-09. Te Anjum 1 gezien (Wim van Zwieten).

Foto © Wim van Zwieten

04-09-2025. De bonte kraai wordt maar zelden meer op de vaste wal gezien in Friesland.

Cetti's Zanger 04-09. Op het pad van IJlst naar Sneek 1 gehoord (Geert Tamsma, IJlst).

Draaihals 01-09. In het Lauwersmeer bij Ezumakeeg 1 gezien (Rick Jongerhuis). **06-09.** Op Vlieland 1 gezien in Noordoosthoek (Vincent Hart). **07-09.** Te Laaksum 1 gezien (Hessel van Iest). **08-09.** Op Vlieland 2 geringd en 1 op het pad mieren vangend (VRS Vlieland/ Tijmen Majoor).

Dwerggors 23-09. Op Vlieland 1 geringd door VRS Vlieland (G. Bochem en Carl Zuhorn).

Fitis 25-09. Nog 1 geringd aan de Burgumermar (Arend Timmerman en Gerben de Vries).

Fluiter 04-09. In de Kooiduinen op Schiermonnikoog 1 aanwezig (Robert van der Meer).

Gele kwikstaart 20-09. Groep van 150 bij Laaksum (Hessel van der Iest).

Gierzwaluw 14-09. Te Woudsend nog 1 gezien (Jorrit Zondervan). **20-09.** Twee overvliegend bij de Westermieden op Ameland (Arian van der Meulen). **27-09.** 1 in Easterskar bij Sintjohannesga (Johannes en Gea Koster).

Groene specht 04-09. De groene specht zoekt voedsel in ons gazon te Oudwoude (Willem en Sietske Jonkman, Oudwoude).

Grote canadese gans 03-09. Bij de Sondelerleijen groep van 51 gezien (Esther van Veen e.a.). Bij de Spoekeplas te Noordwolde groep van 45 gezien (Siska). **04-09.** Vijftig bij De Hoeve aan de Jokweg (Karin Uilhoorn). Dertig overvliegend te Heerenveen (Martine Huisman).

Grote gele kwikstaart 22-09. Bij het Barrahûs in Leeuwarden 1 gezien (A. Jansma).

Grote zilverreiger 09-09. Groep van 75 aan Burdaarderstraatweg/Wâldfeart (Sibbele de Jong).

17-09. Groep van 32 in de Lage Hooilanden bij Tersoal (Dick Pruiksma).

Foto © Sibbele de Jong

09-09-2025. *Als de sloten gehekkeld zijn dan zijn de grote zilvereigers (blauwe reigers en ooievaars) er "als de kippen" "bij.*

Halsbandparkiet 14-09. In Sneek 1 gezien (Bouke Roosma).

Holenduif 01-09. Nog een nest met 2 jongen in een torenvalkkast in de molen te Nijemirdum (Veenstra).

Hop 06-09. Een voedsel zoekend op dijk in Polder Nes op Ameland (Tim Langerak). **14-09.** In Makkum 1 gezien (Abel den Ouden).

Huiszwaluw 02-09. Bij Sint Nicolaasga groep van 200 gezien (Ida Bek).

Koekoek 02-09. Aan de Mardyk aan Sneekermeer 1 overvliegend (Fedde Welbedacht). **04-09.** In de Blaagerzen bij Akmarijp 1 gezien (Sietse Bernardus). **05-09.** Te Broeksterwâld 1 in de tuin (Harry de Boer). **06-09.** Op de Delleboersterheide 1 gezien (Rommert Cazemier). **08-09.** Bij Goëngahuizen in de Heege Warren aan de Site buurster Ee 1 slachtoffer gevonden (Taeke de Haan). **11-09.** Bij Oppenhuizen in de Grutte Griene 1 gezien (Jappie van der Pol). **13-09.** In de Ballumer Mieden op Ameland 1 gezien (Hugo Wieleman e.a.). **18-09.** In de Zwagermieden 1 gezien (Maaïke Planting). **21-09.** In Bakhuizen 1 gezien (Peter van de Beek).

Foto © Sietse Bernardus.

04-09-2025. *In de septembermaand zijn er op veel plaatsen jonge koekoeken gezien.*

Koninginnepage 24-09. 1 rups op Dille in Nieuwstad te Burgum (J.A. Wagenaar).

Foto © J.A. Wagenaar

24-09-2025. *De rups van de koninginnenpage valt erg op door zijn prachtige kleuren.*

Koperwiek 15-09. In de Vallei van het Veen en de Vianenslid op Vlieland twee gezien (Carl Zuhorn).

23-09. Op de telpost in het Leeuwarderbos bij Leeuwarden 20 overvliegend (Jeroen Breidenbach e.a.). Op Vlieland 1 geringd door VRS Vlieland (G. Bochem en Carl Zuhorn). **26-09.** Tien op Vliehors gezien (Kees de Vries/Willem Bosma). Bij de Wassermann op Schiermonnikoog 10 gezien (Joey Braat). **27-09.** In Balk groepje van 16 gezien (Ale Overwijk).

Kievit 01-09. 280 in de Lindevallei (Henk Plat).

Kneu 06-09. Groep van 300 op Groene Strand van Ameland (Joppe Lodewijks).

Kramsvogel 01-09. In Hollumberbos op Ameland 1 gezien (Bram Robol e.a.). **08-09.** Op de Hollumerheide op Ameland 1 gezien (Remmes Oosterlaar). **17-09.** Aan de Dwarsryd te Kollum 1 gezien (Kees Bode).

Kruisbek 19-09. In het Rijsterbos 1 aanwezig (Libbe Zijlstra). **20-09.** Twaalf overvliegend te Laaksum (Hessel van der Iest). **24-09.** Vijf in Bakkeveen gezien (Koert Scholten).

Nachtegaal 01-09. Te Suamarreheide 1 eerste jaars geringd (Bareld Storm). **10-09.** Aan de noordoever van het Tjeukemeer 1 gevangen en geringd (Gerard en Jacob Westerhuis).

Nijlgans 12-09. Groep van 75 in Grootte Sintjohannesgaaster veenpolder (Karin Uilhoorn).

Paapje 02-09. In Polder Geele Strand bij Workum 11 geteld (Sandra Teer). **08-09.** In de Jan Thijsens Dune op Terschelling 14 geteld (Daan). Op de Workumerwaard 6 gezien (Wim Kuitems).

Putter 07-09. Groep van 80 bij Terband in Polder van het 4^e en 5^e Veendistrict (Martine Huisman). **11-09.** Groep van 100 in Hegewiersterfjild (Richard Lookman). **17-09.** Groep van 50 in de Zuidlanden te Leeuwarden (Joop Ouburg)

Ransuil 24-09. Drie jonge ransuilen in de boom rond de boerderij in Molkwerum (Mineke Bekkema-van den Berg).

Reuzenster 05-09. Twee jagend in het Oosterschar bij Sintjohannesga (Bauke Sienema). **22-09.** Twintig aanwezig in de Jan Durkspolder in de Alde Feanen (Hennie Stienstra). **25-09.** In het Easterskar te Sintjohannesga 1 gezien (Douwe Dijkstra).

Roodpootvalk 11-09. Twee bij de Grutte Griene bij Oppenhuizen (Jappie van der Pol). **21-09.** Drie bij de Kop Bloksloot & Vrije Grazen (Sietse Bernardus). Bij Goingarip 2 gezien (Wouter M.G. van Steelant).

Ruigpootbuizerd 04-09. We hebben al een paar dagen bij Stiens 1 ruigpootbuizerd (Gerard Mast).

Smelleken 01-09. Bij Zwarte Haan 1 gezien (Jurgen Hasselt). **05-09.** Vanmorgen reageerden mijn duiven hier in Haskerhorne op de kleine rappe rakker, het smelleken. Geen gevaar, het bleef bij speels

gedrag (Henk Bulsing, Haskerhorne). Te Ferwerd Buitendijks 1 gezien (Henk Hiemstra). **06-09.** Bij de Vliehors op Vlieland 1 vrouwtje overvliegend (Kees de Vries). **07-09.** Bij Laaxum 3 gezien (Marcel Stienstra/Hessel van der Iest). **08-09.** Op Schiermonnikoog bij Westerstrand 1 gezien (Filip Goussaert). **10-09.** Aan de noordoever van het Tjeukemeer een eerste jaars vrouw geringd op Ringstation Rohel Tjeukemeer. Dit is de eerste sinds 1985 hier (Gerard Westerhuis en Jacob Westerhuis). **24-09.** 1 mannetje jagend op de volkstuin in Burgum (Lamstra, Burgum).

Sperwer 20-09. In onze bungalowwijk in Leeuwarden Zuid, Nieuw-Rapenburg, hebben wij gelukkig veel vogels. Ook een vaste gast, die ik onze buurtsperwer heb genoemd. Als de tuinvogels allemaal snel opvliegen, komt hij met een lange duikvlucht overvliegen. Vandaag ging het mis. Hij moet een merel hebben gevangen, waarna hij met een harde klap tegen onze glazen pui vloog met prooi. De sperwer en de merel waren op slag dood, jammer (Rommy van der Zwaag-Paauw, Leeuwarden).

26-09. We werden vanmorgen wakker van vogelgeschreeuw in de tuin in Oudwoude. Een sperwer had een spreeuw te pakken. Het beestje vocht voor zijn leven, helaas is hij opgepeuzeld. (Willem Jonkman, Oudwoude).

Sperwergrasmus 08-09. Op Griend 1 waargenomen (Rick de Ruiters). **10-09.** Op Vlieland 1 geringd (VRS Vlieland). **15-09.** In de Westerduinen op Schiermonnikoog 1 gezien (Vincent Stork).

Staartmees 09-09. Groep van 40 in Zuiderburen te Leeuwarden (Levin Niehaus). **22-09.** Groep van 30 in de polder De Woudfennen (Dennis Keur).

Tapuit 02-09. In Polder Geele Strand te Workum 15 gezien (Sandra Teer). **08-09.** Twee tapuit in de Bildtpollen (Ita Spoelman, Berltsum/Berlikum). Op de Golfbaan op Ameland 21 tapuiten gezien (Rob Brinkhof).

Tijgerspin 04-09. In de voortuin, tegen de weg aan, trof ik een paar dagen terug een wesp spin (tijgerspin) aan hier in Rotsterhaule aan de Nieuweweg. Ik had deze spin wel in natuurseries op TV gezien, maar nog nimmer in het "echt". In mijn dichtbegroeide tuin zijn veel insecten en mede daardoor veel spinnen. De meesten zijn kruisspinnen, maar een tijgerspin had ik daar nog niet eerder gezien (Sjoerd Koopman, Rotsterhaule).

Foto © Sjoerd Koopman

04-09-2025. De tijgerspin komt op meer plaatsen steeds meer voor in Friesland, nu ook gewoon in de tuin in Rotsterhaule.

Vaal stormvogeltje 21-09. Bij paal 19 op Terschelling 1 gezien (Lenie de Boer)

Vorkstaartmeeuw 16-09. Op de Bosplaat te Terschelling 1 gezien (Marc van der Aa).

Watersnip 23-09. Bij de Wide Mar te Stiens groep van 50 gezien (J.de Groot).

Witgatje 05-09. Tien in de Falomsterleijen (Jacob Hanenburg).

Witte kwikstaart 09-09. Sinds een paar dagen verblijft hier in Bakkeveen een miskleur “boumantsje wipsturt” (Elly Stuiver, Bakkeveen). **14-09.** In polder De warren bij Gytsjerk groep van 20 en een 15-tal in de Ryptsjerksterpolder (Wiebe Sjoerd van der Veen). **16-09.** In de Jan Durkspolder in de Alde Feanen groepje van 7 (Lysanne Valk). **25-09.** Nog een jonge vogel achtergebleven op hok in Eastermar (Hindrik Kloosterman).

Foto © Elly Stuiver

09-09-2025. Een opvallend licht grijs gekleurde witte kwikstaart al enige dagen in Bakkeveen.

IJsvogel 16-09. Drie in de Groene Ster bij Leeuwarden overvliegend (Tobias Verbeek). **18-09.** Een ijsvogel bij huis te Kollumerpomp (Menne Osinga). Wij hebben vanavond een paartje ijsvogels over de Zwette bij Scharnegoutum zien scheren (Theo en Johanna Hofman, Scharnegoutum). **19-09.** Vanmiddag zagen we bij het Weidumerhout 1 ijsvogel laag over het water vliegend (Jan Boersma, Kollum). **24-09.** In Molkwerum /Molkwar 1 ijsvogel bij onze woning (Mineke Bekkema, van den Berg).

Zwarte ooievaar 02-09. In de Bufferzone bij Fochteloerveen 5 gezien (Fred van der Poel). **12-09.** 1 in de bossen Cornelia Stichting bij Beetsterzwaag gezien (Gerard van den Akker).

Zwarte specht 01-09. Vanmorgen 1 zwarte specht bij ons in de tuin in Berlikum (Alfred Blanksma).

Foto © Eric Schipper. (Uit archief).

11-02-2023. In het najaar zwerven zwarte spechten in een weide omgeving van hun broedgebied rond, Berlikum is wel een eindje uit de buurt van de oorspronkelijke broedgebieden.

Zwartkop 09-09. Een vrouwtje zwartkop bij de burens tegen de ruiten gevlogen in Leeuwarden. Vogel naar Natuurmuseum in Leeuwarden gebracht (Harry van der Velde).

Opmerking Jan de Jong; *Vensterslachtoffer komen in de trekperiode (sept/nov) veel voor blijft U ze vooral melden. Voorkomen is beter. Plak stickers of dek glazen windschermen af. Sperwers jagen nogal eens in tuinen en kunnen dan pardoos met prooi tegen windschermen of ramen vliegen. De komende weken trekken er onder anderen weer heel veel roodborsten, zanglijsters, koperwieken en merels door. Let dus op slachtoffers.*

Tot zover het overzicht van de september maand in 2025.

Alle waarnemers en correspondenten bedankt voor jullie inzet en inzendingen. Heb slechts een klein deel van de meldingen kunnen opnemen.

Graag email berichten wel blijven voorzien van naam en adres. Soms komt er naamsverwarring voor helaas omdat woonplaats en of adres niet vermeld staat in berichten.

Let op.

Met ingang van 1 september verschijnt de Nieuwsbrief voortaan alleen nog op mijn Blog.
<https://blog.seniorennet.be/frieslandnatuurnieuws/>

Onderaan de Nieuwsbrieven staat een pdf die men kan downloaden.

Met de verzending van de Nieuwsbrief via Outlook waren steeds meer problemen (zo'n 3000 correspondenten) en het kostte me steeds meer tijd om alles in groepjes te verzenden.

Joure, 29 september 2025

Jan de Jong, E. A. Borgerstraat 66 8501 NG Joure.

Email; j.d.jonglc@home.nl

Vogelkundig medewerker Leeuwarder Courant. (Sinds oktober 1977).

Ringer 403 Ringstation VRS Rohel Tjeukemeer

Vogeltrekstation Wageningen (vanaf 1985).

Tel. 0513-414788 of Mobiel 06-82754279